

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز سه شنبه ۳۰ فروردین ماه ۱۳۱۱ * (۱۲ ذی حجه ۱۳۵۰)

فهرست مذاکرات

- ۱) تصویب صورت مجلس
- ۲) تصویب يك فقره مرخصی
- ۳) تصویب لایحه اختیارات کمیسیون قوانین عدلیه
- ۴) شور لایحه تذکره ونابعت
- ۵) تقدیم چهار فقره لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه
- ۶) تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای معاون وزارت معارف
- ۷) بقیه شور لایحه تذکره از ماده ۲
- ۸) اقتراح برای شرفیابی در روز جشن تاجگذاری وعید غدیر
- ۹) موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه

مجلس یکساعت و سه ربع قبل از ظهر بریاست آقای دادگر تشکیل گردید

صورت مجلس سه شنبه بیست و سوم فروردین ماه را آقای مؤید احمدی (منشی) قرائت نمودند ***

[۱ - تصویب صورت مجلس]

رئیس - آقای فرشی .
 فرشی - آقای طباطبائی و کیلی در جلسه گذشته بواسطه کسالتی که داشتند کتباً توسط بنده از مقام ریاست استعجازه کرده بودند ولی ایشانرا غائب بی اجازه نوشته اند
 رئیس - مراجعه میکنیم باجلب نظر کمیسیون اصلاح میشود . آقای نواب .
 نواب - بنده در جلسه گذشته اجازه خواسته بودم و غائب بی اجازه نوشته اند .
 رئیس - مراجعه میشود و اصلاح میشود . آقای نواب .
 نواب - بنده در جلسه گذشته اجازه خواسته بودم و غائب بی اجازه نوشته اند .
 رئیس - آقای نواب .
 نواب - بنده در جلسه گذشته اجازه خواسته بودم و غائب بی اجازه نوشته اند .
 رئیس - آقای نواب .
 نواب - بنده در جلسه گذشته اجازه خواسته بودم و غائب بی اجازه نوشته اند .

عین مذاکرات مشروح هشتاد و یکمین جلسه از دوره هشتم تقنینیه . (مطابق قانون ۸ آذر ماه ۱۳۰۵)
 دایرة تند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه قبل که ضمن صورت مجلس خوانده شده است : غائبین با اجازه - آقایان : آشتیانی - طالشجان - ملک آرائی - غائبین بی اجازه - آقایان : تیمور تاش - میرزا سید مهدیخان فاطمی - دشتی - مولوی - ناصری - اعظم زنگنه - طباطبائی و کیلی - طاج - آقا مهدوی - حاج تقی آقا وهاب زاده - عبدالحمید خان دیا - آقا رضا مهدوی - همراز - آقا زاده سبزواری - حسینقلی خان نواب دیر آمده بی اجازه - آقای قوام

[۲ - تصویب يك فقره مرخصی]

رئیس - يك فقره خبر از کمیسیون عرایض و مرخصی راجع به مرخصی آقای دبستانی رسیده است قرائت میشود:

خبر مرخصی آقای دبستانی

نماینده محترم آقای دبستانی برای رسیدگی بامورات محلی از تاریخ ۱۹ بهمن ماه ۱۳۱۰ تقاضای چهل روز مرخصی نموده و يك عشر از مقرری این مدت را بمصارف خیریه اختصاص داده اند کمیسیون با تقاضای ایشان موافق و اینك خبر آنرا تقدیم میدارد.

رئیس - آقای ملك موافقتند

ملك مدنی - بلی

رئیس - آقای روحی

روحی - موافقم

رئیس - مخالفی نیست. موافقین با مرخصی آقای دبستانی قیام فرمایند (اغلب قیام نمودند) تصویب شد.

[۳ - تصویب لایحه اختیارات کمیسیون عدلیه]

رئیس - آقای وزیر عدلیه

وزیر عدلیه (آقای داور) - لایحه که تقدیم مجلس محترم میکنم راجع است به اختیارات کمیسیون قوانین عدلیه چون خاطر آقایان کاملاً از قضیه مستحضر است بنا براین بنده دیگر لازم نمیدانم توضیحاتی بدهم و اگر لازم شد توضیحاتی داده شود بعد بحث خواهیم کرد.

رئیس - لایحه قرائت میشود:

نظر باینکه مقتضی است لوائح پیشنهادی وزارت عدلیه قبل از اینکه در مجلس شورای ملی طرح و تصویب گردد مطابق سوابق موجوده در کمیسیون قوانین عدلیه مطرح و بعد از تصویب کمیسیون بموقع اجرا گذاشته شود تا پس از رفع نواقص ثانیاً بمجلس شورای ملی پیشنهاد گردد لذا ماده واحده ذیل راجع باختیارات کمیسیون فعلی قوانین عدلیه باقید دو فوریت پیشنهاد و تقاضای تصویب آن میشود.

ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است لوائح قانونی را که بمجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید پس از تصویب کمیسیون فعلی قوانین عدلیه بموقع اجرا گذارد

رئیس مجلس شورای ملی نواب رئیس مجلس ولی راجع به وكلا چیزی نیست. بنده میخواهم عرض کنم وقتی که مابك مدبروزارتخانه مابك معاون را تذکره سیاسی میدهم چرا باید وكیل را محروم کنیم اگر نمیدهید بهیچيك ندهید (صحیح است) اگر بدهیم باید بهمه بدهیم (صحیح است) بعلاوه نواب رئیس مجلس يك امری است اعتباری ششماه يك مرتبه است هر ششماه يك مرتبه است هر ششماه يك مرتبه نواب رئیس تعیین میشوند او حق تذکره سیاسی دارد ولی يك وكیلی که دو سال در مجلس است او حق تذکره سیاسی ندارد (صحیح است) از این جهت بنده لازم میدانم عرض کنم که باید وكیل هم این حق را داشته باشد (نمایندگان - صحیح است احسنت)

معاون وزارت داخله (آقای محمدتقی خان اسفندیاری)

بنده خیلی متأسف هستم که راجع بیک موضوعی باید دفاع کنم که تماس دارد با نظر آقایان محترم ولی تصدیق مفرمائید که موضوع تذکره يك وجهه بین المللی دارد این ترتیبی که در این لایحه معین شده است همه از روی مقررات بین المللی معین شده است لایحه که در کنفرانس سفرا در پاریس منعقد شده است و توصیه شده است به تمام دول و در کمیسیون داخله هم مذاکره شد در آن لایحه همین اشخاصی را که در این لایحه معین کرده اند معین شده که غیر از آنها نیست و موادی معین شده است که اشخاصی که تذکره سیاسی بآنها داده میشود من جمله وزراء و معاونین وزراء رئیس مجلس شورای ملی و نواب رئیس هستند و برای این که ما بتوانیم تذکره که صادر میکنیم مطابق مقررات بین المللی باشد و نمایندگان و دول خارجه که آنها هم تذکره سیاسی صادر میکنند مطابق آنها باشد لازم است که از روی همان مقررات بین المللی رفتار کنیم و نمیتوانیم غیر از آن ترتیبی برای خودمان قائل شویم

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - این که در ماده اول تصریح شده است که مقصود از تذکره این است که تابعیت دارنده تذکره معین و مشخص باشد اصل مقصود از تذکره این است

دولت هم این موضوع را اصولاً باید تعقیب کند نه این است که راستی راستی این را هم یکی از منابع اخذ مالیات قرار بدهد نه این است که بنده بگویم بطور کلی دولت نگیرد اما این را اصلاً نباید برای مالیات وضع کند اصلاً وضع این قانون برای تشخیص اصل تابعیت ایرانی است نه برای اخذ مالیات ولی این قانون برای اخذ مالیات است زیرا برسبیل کلی از هر يك نفری که بخارجه مسافرت میکند صد ریال بایستی مأخوذ بدارد و آقایان البته بهتر از بنده اطلاع دارند که در هر هزاری نصد و نود و نه نفر مسافرت کنندگان مردم بی بضاعتند که برای کارگری و برای تحصیل معاش و برای اینکه يك لقمه نان تحصیل کنند و برگردند بوطن خودشان مصرف کنند مسافرت میکنند شما از این مردم فقیر که مدت ششماه یا هشت ماه یا بیشتر یا کمتر میخواهند مسافرت بکنند میگوئید ده تومان بدهند تا اجازه بدهید بروند این معنایش این است که اجازه نمیدهم شما بروید بطوری که اینجا يك نواخت گرفتن تذکره قرار داده شده است که از آن فقیر ترین مردم هم ده تومان بگیرند و از آن کسی هم که برای تفریح و تفرج میرود بخارجه پول خرج کند از آنها ده تومان بگیرید یعنی صد ریال این البته و باز البته برخلاف آن منظوری است که دولت داشته و این قانونی را که وضع میکنند برخلاف مصلحت است آیا راستی راستی دولت تصمیم گرفته است که نکذارد کسی از اینجا خارج شود آیا مقصود این است؟ پس خوب بود تصریح بکنند که ما منظورمان از وضع این قانون این است که اجازه ندهیم مردم مسافرت کنند در این حال بایستی طوری وسائل زندگی را برای مردم تهیه کنند که مردم محتاج نباشند معاشرت با مردم دیگر غیر از ایرانی بکنند و این یکی از عوارض خواهد شد و عقیده دارم که باید يك مراتبی برای گیرنده تذکره و از برای تذکره معین شود و از روی آن مراتب باید قیمت معلوم شود مثلاً بنده عقیده دارم همانطوری که سابق بود برای مراتب قیمت معین کنند رتبه اول اغنیا و

و پس از آزمایش آنها در عمل نواقصی را که در ضمن جریان ممکن است معلوم شود رفع و قوانین مزبور را تکمیل نموده ثانیاً برای تصویب بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید.

لوائح مزبور در کمیسیون مطرح و پس از شور اول طبع و توزیع خواهد شد تا نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه در ظرف هشت روز از تاریخ توزیع بکمیسیون بدهند و شور دوم بعد از انقضاء هشت روز بعمل آید.

رئیس - فوریت مطرح است. آقای وثوق.

وثوق - موافقم.

رئیس - آقای دکتر طاهری.

دکتر طاهری - موافقم.

رئیس - مخالفی نیست؟ (گفته شد - خیر) رأی میگیریم بفوریت لایحه موافقین قیام فرمایند (اکثر برخاستند)

رئیس - تصویب شد. فوریت ثانی مطرح است. در آهم اشکالی نیست. موافقین قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده واحده مطرح است. آقای وثوق.

وثوق - موافقم.

رئیس - آقای دکتر طاهری.

دکتر طاهری - موافقم.

رئیس - مخالفی نیست. موافقین باماده واحده بوضعی که قرائت شد قیام فرمایند (عده زیادی قیام نمودند) تصویب شد.

[۴ - شور لایحه تذکره و تابعیت]

رئیس - خبر کمیسیون داخله راجع به قانون تذکره مطرح است. مذاکره در کلیات است. آقای مؤید احمدی **مؤید احمدی** - بنده يك اعتراضی در این لایحه داشتم که لازم دانستم در شور کلیات بعرض آقایان برسانم در قسمتی که معین شده است که باشخاصی که تذکره سیاسی بآنها داده میشود معین کرده است وزراء و معاونین وزراء

دوم متوسطین و سوم فقرا و حق صدور تذکره هم به تفاوت باید گرفته شود و آن اشخاصی که آن رویه را در نظر گرفته بودند آنها هم مثل ما یا بهتر از ما میدانستند یعنی مردم عاقلی بوده اند آقا فرمودند که ما بر طبق نظامنامه نوشتیم که مطابقت کند با نظامنامه بین المللی بنده متأسفانه آن نظامنامه را ندیدم آن ترتیبات را ندیدم ولی از مجرای عقل که بنده وارد میشوم و فکر میکنم گمان نمیکنم که ترتیب آن قانون هم این طور باشد که با فقیر و غنی در قیمت تذکره آنها با این مبلغ زیاد بطور متساوی رفتار کنند و یک جور قائل شوند بنده استدعا میکنم که یک تفاوتی قائل بشوند و یک مراتبی قائل شوند. دوم عرض بنده راجع به عمده کشتیها است اگرچه در ماده ده یک اشاره دارد که از برای کشتیها و عملیات کشتیها ما یک تذکره جمعی میدهیم لکن اینجا معلوم نمیکند که این تذکره جمعی قیمتش چه مبلغ خواهد بود محض استحضار آقایان محترم لازم است عرض کنیم در بنادر جنوب بنادر خلیج فارس شما یک جهازات شرعی هست که مسافرت بخارجه میکنند با فریقا میروند سابق بر این به اقیانوسیه میرفتند حالا به کلکته میروند به هندوستان میروند به افریقا میروند و تمام بنادر عربستان از عدن و غیره میروند البته مسافر نشان که برای تفریح نیست یک مقداری مال التجاره بر میدارند که نمیتوانند خارج کنند مگر بوسیله کشتی های بادی که کرایه اش فوق العاده ارزان است با یک عملیاتی که زندگانشان خیلی خیلی پست است میبرند آنجا این مال التجاره را میفروشند یک مال التجاره هم در مقابل میگیرند و وارد میکنند و آنچه را هم که وارد میکنند نمیشود وارد کرد مگر با کشتی بادی از قبیل چوب و چندل و تخته و غیره که اگر بنا شود که از آن نقاط با کشتی آتشی بیاورند بقدری کرایه اش گران میشود که صرف نمیکند و هر کشتی هم از یازده تا شانزده یا اقل آن هشت نفر عمده دارد و عملیات این ها هم اگر حمل به عراق نکنند بعد از مراجعت از این مسافرت سهمیه که از نتایج این مسافرت بآنها داده میشود به ده تومان بالغ

نمیشود بعد از ششماه مسافرت البته نسبت به این عملیات که در نوبت آن کشتیهای بادی که کشتکول اجل باید اسمش را گذاشت با این جور زندگی میکنند در یک مدت ۶۰۵ ماه برای ده تومان نباید آنها را در مضیقه گذاشت بلکه اگر چنانچه حمل با عراق نشود عرض میکنم که باید دولت آنها را تشویق کند زیرا که بالاخره شما محتساج بوجود این مردم دریا نورد هستید یا امروز یا فردا باید بیشتری از این مردم را بکار وادارید و استخدام کنید که بهترین مردمنده برای این کارها و بنده خواهش میکنم که اگر مصرف قیمت تذکره این عملیات را در نظامنامه بنویسید توضیح بدهید که نسبت باین تذکره جمعی که در اینجا قائل شدید درباره این عملیات چه معامله خواهید کرد آیا قطعاً آنها را معاف میکنید چنانکه معمول بود و خودتان هم تصدیق می کردید و فقط از ناخدا یک مبلغی آنها یک مبلغ کمی آنهم یک مبلغ متناسبی که مناسب با آدم زحمتکش با چهار وادار با شوفر است (اینها هم در دریف شوفر و چهار وادار هستند) بگیریید باید وسائل کار آنها را فراهم کنید باید وسایل مسافرت آنها فراهم باشد و اطمینان بدهید بمن که یک معامله ساده با آنها بکنید که منمهم از شما متشکر شوم و خدا هم از شما راضی شود

احتشام زاده (مخبر کمیسیون داخله) - دو موضوعی را که ناپسند محترم تذکر دادند یکی راجع بفرسافه تذکره و مطالبه قیمت تذکره بود البته همانطور که فرمودند منظور از تذکره تثبیت تابعیت ایرانی و اجازه مسافرت بآنهاست و منظور از تذکره اخذ پول نیست بلکه منظور تشخیص تابعیت و اجازه دادن باتباع ایران برای مسافرت بخارجه ولی بطوری که در تمام دنیا معمول است برای این قبیل امور یک وجهی میدهند و فلسفه اصلی تذکره اخذ پول نبوده است بلکه این وجه حق تمبری است در مقابل آن تصدیق (کاررونی) یعنی در مقابل پول تمبر میدهند) البته در مقابل آن پول تمبر باطل میکنند و البته چنانکه قبلاً هم فرمودند مطابق مقررات بین المللی تذکره باید صادر شود و با وضعی که ممالک متمدنه دارند و دولت ایران هم حتی الامکان مبیاید تطبیق کند

قانون تذکره خودش را با مقررات بین المللی برای اینکه تماس و تماس دارد مسئله تذکره با مامورین خارجه و اما موضوع درجه بندی که فرمودند اگر درجه بندی میکنند برای طبقات بی بضاعت در صورتیکه بنده تصدیق میکنم که البته اولی و انساب بود که چند درجه میکردیم ولی چون در موقع تشخیص اسباب زحمت میشد تمام اشخاصی که قصد مسافرت داشتند و مسافرت میکردند اگر فرضاً تذکره را سه درجه میکردیم خودشان را از درجه سوم حساب میکردند و وسایلی هم تهیه میکردند برای اینکه خودشان را درجه سوم حساب بکنند چون تشخیص این موضوع اسباب زحمت میشود برای مامورین دولت و منظور حقیقی هم که ارفاق نسبت بطبقه بی بضاعت و رفع یک تضییقی از مردم است تأمین نمیشود و سابقاً ترتیبانی که در تذکره معمول بوده بر خلاف مقررات بین المللی بوده در لایحه جدید دولت مقتضی دیدند که تذکره یک شکل و یک نواخت باشد. اما موضوع عملیات کشتی که فرمودند چنانکه تا کنون معمول بوده تذکره جمعی داده میشود و وقتی که تذکره جمعی داده شود تحمیلی به عملیات نمیشود و تصور میکنم با ماده که تأمین کرده است تذکره جمعی را برای عملیات کشتی رفع نگرانی آقا بشود و آقا هم قانع بشوند

یکنفر از نمایندگان - پیشنهاد کنید.

رئیس - آقای ملک مدنی

ملک مدنی - موضوعی که بنده میخواستم به عرض

مجلس برسانم و جواب آقای مخبر را عرض کرده باشم در موضوع تذکره سیاسی برای نمایندگان است ایشان فرمودند که مطابق نظامات بین المللی ما تقریباً نمیتوانیم وکیل را تذکره سیاسی بدهیم بنده عرض میکنم که هر مملکتی نظامات و قوانین داخلی خودش مربوط بخودش است مربوط به امور بین المللی نیست (صحیح است). وقتی که مجلس شورای ملی موافقت کرد که بیک وکیل تذکره سیاسی بدهند این بعقیده بنده تماسی بانظامات بین المللی ندارد (نمایندگان - صحیح است) بعلاوه بنده اینجا عرض میکنم

جزء مزایای یکنفر وکیل این است که همانطوریکه در ظرف دو سال مصون و محفوظ است بایستی در هر قسمتی که هست از این قسمت مصونیت استفاده کرده باشد چطور در داخله باید مصون باشد ولی اگر در خارجه باشد نباید از آن مزایا استفاده کند و حال اینکه وقتی بعقیده بنده شما برای رؤسای وزارت خارجه این حق را قائل میشوید بطریق اولی برای یک نفر وکیل هم باید این حق را قائل بشوید (صحیح است) هیچ تردیدی نیست که یک نفر وکیل از حیث آن سر منی و تشریفات مقدم است بر یکنفر رئیس وزارت خارجه. محل تردید نیست نه اینکه از نظر شخصی عرض کنم هر کس که شاغل آن مقام باشد باید دارای این مزایا باشد و بنده گمان میکنم موافقت بفرمائید برای اینکه این یکی از مزایایی است که حتماً باید برای یک نفر وکیل باشد و البته هر کس هم شاغل پست و مقام باین مهمی باشد هیچوقت تصور نمیشود که از تذکره سیاسی سوء استفاده کند (صحیح است) این است که نظر بنده جای نگرانی ندارد و حضرتعالی هم موافقت کنید و آقای احتشام زاده رفیق محترم بنده که مخبر کمیسیون است خواهش میکنم که بر خلاف نظریه خودشان مدافعه ندرده باشند برای خاطر اینکه از مزایایی است که بعقیده بنده باید برای یکنفر وکیل قائل شد وکیل که مصون است باید تذکره سیاسی داشته باشد که از سرحد که رد میشود یک مزیتی داشته باشد این یک چیزی است محسوس والا بالاخره صحبت در این نیست که یکنفر وکیل فرض کنید ده تومان پول تذکره بدهد یا بیست تومان بدهد حرف در آن شئونی است که ما برای یکنفر وکیل میخواهیم قائل بشویم که وقتی او احتیاج پیدا کرد که مسافرت کند بخارجه او از مقامی که شاغل است بتواند استفاده کند این است عقیده بنده در این قسمت و پیشنهاد هم میکنم و امیدوارم آقایان هم رأی بدهند

رئیس - آقای عراقی.

بعضی از نمایندگان - کافی است.

گازرونی - کافی نیست آقا.

روحی - در ماده حرف بزنید.

عراقی - بنده جوامهائی که آقای معاون محترم وزارت داخله فرمودند اصلاً نفهمیده که چیست ایشان بیان کردند تذکره را از روی نظامنامه بین المللی نوشتیم مگر تذکره گمرکی است!! شما میخواهید معرفی کنید تبعه ایران را از روی این تذکره. مجلس شورای ملی مجلس سیاسی است وکیل وکیل که رجل سیاسی است این را شما میگوئید تذکره سیاسی نداشته باشد اما رئیس يك اداره يك وزارتخانه تذکره سیاسی داشته باشد. با اینکه نوشته اند تذکره سیاسی مگر وکیل وکیل سیاسی نیست! مگر مثل حرف آنکسی معنی کنیم که میگفت فرمان مشروطیت را بدهند بشرط آنکه در امور سیاسی دخالت نکنند اگر معنی این است مسن حرفی ندارم اما وکیل یعنی وکیل سیاسی این اشخاصی که اینجا گرفته اند نشسته اند همه شان وکیل سیاسی مملکتند معنی ندارد که يك نفر رئیس اداره باید تذکره سیاسی داشته باشد اما نسبت به وکلا که رسید تذکره سیاسی نداشته باشند علاوه بر این اگر شما مطابق نظامنامه و قانون بین المللی میگوئید این مربوط به تذکره نیست شما اینکه اینجا برداشته اید نوشته اید برای کسانی که از طبقات فوق نیستند در موارد لزوم با تصدیق دولت ممکن است تذکره سیاسی داده شود عین این در نظامنامه بین المللی بوده است و کسلاى مجلس شورای ملی هم پیش دولت و هم پیش مردم قطعاً نسبت به تذکره سیاسی مستحق ترند از رؤسای ادارات. این است که بنده از آقای معاون وزارت داخله تقاضا میکنم يك حرفی را که خودتان هم میدانید و وجدانتان هم دارد شهادت میدهد خیلی مخالفت با آن نکنید.

جمعی از نمایندگان - مذاکرات کافی است

افسر - بنده مخالفم.

کازرونی - بگذارید آقای جواد دارند میدهند

معاون وزارت داخله - همانظوری که عرض کردم این

ترتیب مطابق راپرتی است که کمیته جامعه بین الملل نوشته است راجع بتذکره دولت ایران هم که عضو جامعه ملل است

این ترتیب را پذیرفته است و این مدافعات و مذاکراتی را که آقایان در این پارلمان میکنند شاید در همه پارلمان ها این نظر بوده باشد ولی اصولاً این ترتیب پذیرفته نشده است و این ترتیبی است که در لایحه نوشته شده که ما هم نوشتیم **رئیس** - آقای افسر

افسر - آقای مخبر در ضمن مذاکره و دفاع يك عبارتی فرمودند که بنظر بنده نباید اینطور گفته شود. گفتند دولت ایران مجبور است که با این نظامنامه موافقت کند اینطور نیست. دولت ایران ابدأ مجبور نیست البته اینطور صلاح میدانند مقتضی میدانند اینها درست است. ولی برای چه دولت ایران مجبور است؟! آقای معاون وزارت داخله هم دفاع نکردند. برای چه دولت ایران مجبور است؟ بهیچوجه مجبور نیست، مختار است.

مخبر - گمان نمیکنم بنده عرض کرده باشم که دولت ایران مجبور است. بنده فقط عرض کردم برطبق مقررات بین المللی دولت ایران مقتضی است (افسر - البته اگر مقتضی دانست) که قانون تذکره خودش را تطبیق کند با مقرراتی که از طرف نایبند دولت ایران تعهد شده است و قبول شده است بنده عرض نکردم دولت ایران مجبور است (افسر - پس بنده درست نشنیدم) و الا آوردن بمجلس ضرورت نداشت باید عیناً با مقررات لایحه موافقت کرد در صورتیکه اینطور نیست يك تعهداتی نایبند دولت ایران کرده است با ترتیباتی که کمیته جامعه ملل کرده است برای اینکار و لایحه که تنظیم میشود باید تطبیق بشود با آن مقررات و دولت ایران مجبور نیست.

افسر - میتواند هم رد کند.

رئیس - آقایابانی که با ورود در مواد این لایحه موافقت دارند قیام فرمایند

(اکثر قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. ماده اول قرائت میشود:

فصل اول - اطلاعات عمومی

ماده ۱ - تذکره سندی است که از طرف مامورین صلاحیت دار برای تعیین تابعیت و اجازه مسافرت اتباع

ایران بممالک خارجه واقامت در ممالک مزبوره بامسافرت از خارجه بایران داده میشود

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - بنده از ماده اول استفاده میکنم که در کلیات باز هم عرایض خودم را عرض کنم حضرت آقای مخبر نماینده محترم به مقتضای وظیفه که داشتند در جواب بنده فرمایشاتی فرمودند البته وظیفه شان دفاع بود و خیلی هم از روی منطق و قاعده و درست بود لکن اگر چنانچه بخواهم بطور خودمانی و ساده صحبت بداریم جواب عرایض بنده این نیست. بنده می بینم این قانون بالاخره زندگانی يك عده زیادی از مردم زحمت کش بدبخت زارع خوب را مختل میکند ناچارم بقدری که در قوه خودم داشته باشم کوشش کنم بلکه جلب ارفاق آقایان را بکنم و يك تخفیفی در اینجا داده شود. بسیاری از مردم دشتی و دشتستان ما در فصل معینی و در سایر فصول معینه مهاجرت میکنند میروند به بصره در آنجا مشغول کارگری و بدبختی هستند برای اینکه در مراجعت چهار پنج خروار شش خروار خرما بیاورند و امرار معاش کنند شما اگر بناد از او ده تومان بگیریید آیا تصدیق نمیفرمائید که در حکم این است که با آنها بگوئید بمیرند و نروند یا نروند بمیرند بنده عرض میکنم يك نفر آدمی که میخواهد برود برای تحصیل قوت لایموت خودش شما میگوئید ده تومان بدهد و برود این وقتی که بر میگردد پنج تومان ندارد خوشدلی او این است که چهار پنج ماه رفته است آنجا و معاش کرده در مراجعت هم چهار پنج تومان دارد شما متوقف میکنید بر گرفتن ده تومان! نکنید آقا خوب نیست آخر دلیل ندارد آن منظوری که در نظر دارید این نیست و البته شما میگوئید ما نمیتوانیم تبعیض قائل بشویم زیرا که برخلاف مقررات بین المللی است بنده عرض میکنم که ما قانون وضع میکنیم برای احتیاجات خودمان برای مصالح خودمان بر طبق مقتضیات مملکت خودمان در این صورت ابدأ اجباری نداریم که متابعت از نظر سایرین بکنیم مثل اینکه سایرین هم اجباری ندارند متابعت از مقتضیات مملکت ما کرده باشند فرمودند که در تشخیص بی بضاعت یا بضاعت دچار اشکال میشویم اگر راستی این است خیلی تشکر میکنم همه ماها که با بضاعت را هم مثل بی بضاعت حساب کنید این را برگردانید کمتر بگیرید چرا که حکم بر اکثریت است و اکثریت بی بضاعت است خوب اینطورش کنید در صورتیکه اینطور نیست مردم با بضاعت و بی بضاعت اینها خودش مشخص و معین است همینطور که سنوات عدیبه معامله شده معلوم است يك نفر آدم با ثروتی که مسافرت میکند با بکنفر جمال چه حالی خواهد داشت. بنده استدعا میکنم (که چون قطع دارم بالاخره خودتان مجبور خواهید شد که بیائید و این قانون را تغییر بدهید) حالا بپذیرید عرض بنده را. برای چه اینکار را میکنید؟ خزانه دولت ما بحمدالله تعالی در تحت توجهات اعلیحضرت شاهنشاهی محتاج بگرفتن اینجور پولها نیست ما بحمدالله دولتمان و خزانه مان بی نیاز است که عده از فقرا را در مضیقه بگذاریم بچه دلیل هیچ فائده ندارد. اما در خصوص عملیات کشتی که عرض کردم فرمودند در ماده ده ضمن نظامنامه ذکر میشود اولاً بموجب این قانون از ناخدا ده تومان میگیرند ولی مشکوک است که با عملیات چه خواهند کرد. حالا در نظامنامه مینویسید بنده می بینم خیلی چیزها برخلاف مصلحت در اینقانون است در آنچه ممکن است غفلت شود وقتیکه از عمله هم ده تومان گرفته شود یعنی چه؟ یعنی دیگر کشتی نرود. بنده عرض میکنم شما میانید از ناخدا ده تومان میگیرید. ناخدائی که می خواهد يك مسافرت بکند در حکم يك چارواداری است در حکم يك شوفر است. شما نباید از او ده تومان بگیرید بلکه باید باو کمک کنید زیرا هر چه بانها مدد شود کمک بدولت و مملکت است و از این منافی که هیچ دلیل و فلسفه ندارد چشم پوشید مخصوصاً از عملیات شما اینجا میگوئید که چه معامله می خواهید در نظامنامه بانها بکنید. پول میخواهید بگیرید از عملیات بالاخره میزان پول گرفتنش باید در مجلس مطرح شود تا بدانیم چطور پول میگیرید پس

این مربوط باین نظامنامه نیست زیرا در صورتیکه مثلاً در قانون ده تومان است نظامنامه نمیتواند بنویسد سه قران گرفته شود. حق ندارد بگوید مثلاً معاف باشد یا بگوید دو قران گرفته شود. حق ندارد. شما باید در اینجا تعیین کنید که عملجات معافند یا نه از ناخدا که می‌گیرید نسبت بعملجات هم باید معلوم کنید که چه معامله میکنید. اگر معافند باید معاف کنید و اگر پول بگیریید مجلس باید بداند چهقدر میگیرید این مسئله را به باری بهر جهت بر گذار کردن معنی ندارد. اینجا است که بنده ظنن می‌شوم که شما می‌خواهید از عملجات بر طبق قانونی که حق تخلف آنرا ندارید ده تومان بگیریید. اگر غیر از این است بنده شویدا بگوئید چیزی نمیخواهیم از عملجات بگیریم بنده خیلی هم متشکر می‌شوم. بسیار خوب.

وزیر عدلیه (آقای داور) - بطوریکه آقایان ملاحظه فرمودند بنده در موقع مباحثه در شور اینجا نبودم و الان وارد شدم ولی در ضمن فرمایشات و بیانات نماینده محترم يك جمله بود که آن جمله فقط توجه بنده را جلب کرد و برای جواب این جمله هم آمدم. راجع باین بود که می‌گفتند مقررات بین المللی را ما چه الزامی داریم از آنها متابعت کنیم. بنده کاملاً با شما موافق هستم و نمیدانم اصلاً این مذاکره بچه شکل و بچه عبارتی پیش آمده. در هر حال مقررات بین المللی وقتی برای ما دارای اجبار است که خود ما بموجب يك تعهدی بموجب يك عهدنامه قبول کنیم. (کازرونی - صحیح است. احسن) البته اگر آنچه جزء مقررات بین المللی است از مسائلی است که ما خودمان جزء يك عهدنامه قبول کرده ایم البته آنرا قبول داریم ولی اگر يك اصولی است که معمول است و ما مصلحت خودمان را نمیدانیم که قبول کنیم البته ما مختار خواهیم بود (صحیح است) بنده اینرا خواستم عرض کنم که روشن باشد حالا که آمدم اینجا خواستم يك دو کلمه هم راجع به قسمت تذکره که آقای کازرونی صحبت کردند عرض کنم. بنده

حالا کار ندارم در اصل قضیه میزان قیمت چهقدر خوب است گرفته شود. باچه قدر خوست صرف نظر شود آیا خزانه دولت اگر از این محل استفاده بکند يك ظلم و تعدی شده اگر يك مبلغی اشخاصی که بخارج میروند بدهند و صرف مصارف عمومی بشود ضرری دارد؟ بنده وارد این جزئیات نمی‌شوم. آقایان اگر میخواهند يك صحبتی بکنند چون شور اول است بنده عرض میکنم ممکن است نظریات خودشان را پیشنهاد بفرمایند در کمیسیون نماینده دولت هست مطالعه میکنند و شور بیشتری میشود و با نظر آقایان تصمیم گرفته خواهد شد و باز هم بعرض آقایان میرسد و هر طور مقتضی دانستند رأی میدهند ولی يك مطلبی را بنده میخواهم عرض کنم و آن اینست که آقا تصور میفرمایند مملکت ایران دارای چندین ملیون اشخاص است که از شدت بیکاری می‌خواهند در مملکت خودشان کار نکنند بروند در خارج حالی کنند؟ بنده عرض میکنم خیر این طور نیست

افسر - صحیح است

وزیر عدلیه - بنده خیال میکنم این اشخاص در خود ایران اگر حالی کنند بهتر است ضرورت ندارد که بنده و آقا حال خارج را تهیه کنیم (صحیح است). امروز با نهضتی که در این مملکت پیدا شده با جنبشی که در سراسر مملکت پیدا شده شما خودتان نگاه کنید ببینید کار دارد زیاد میشود. (صحیح است) همه جا دست کم است و کار دارد زیاد میشود. عمده امروز کم است و میزانی که باو باید داد بانداز ما است که استطاعت صنعتی ما اجازه نمیدهد بنابر این بنده اصلاً صرف نظر از این قضیه اگر تازه يك کسی بشا آمد و گفت که ما نباید جلو گیری کنیم از این قبیل اشخاص که بروند در خارج و بمزدوری در آنجا زندگی کنند و بقول جنابعالی بعد از پنج سال با دست خالی بر گردد شخصاً کاملاً مخالفم. (صحیح است) اما در يك مملکتی با وسعت زیاد و کار زیادی که امروز دارد درش پیدا میشود اصلاً در بعضی نقاط عمده برای راهسازی و راه آهن بزحمت درش

پیدا میشود ما نباید تشویق کنیم که اشخاصی بروند خارج (نمایندگان - صحیح است) این از برای يك مملکتی از برای يك ملتی خوب است که بواسطه کمی محل کمی وسعت و عدّه زیاد نتواند افراد خودش را در خودش نگاهدارد و البته تشویق کردن که بروند بخارج ضرری ندارد. ولی در مملکت ما تشویق کردن اینکه عده بروند در خارج و گدائی یا حمالی کنند بنده اصلاً موافق نیستم و گمان میکنم باید اصلاً از این طریق جلو گیری شود (صحیح است).

رئیس - کافی است؟

بعضی از نمایندگان - کافی است

رئیس - آقای وزیر عدلیه مذاکره در ماده اول خاتمه یافت. مطالبی دارید بفرمائید

[۵ - تقدیم چند فقره لایحه از طرف آقای وزیر عدلیه]

وزیر عدلیه - بنده فقط تمنائی که کردم از برای این بود که اجازه بگیرم چند فقره لایحه تقدیم کنم

چند لایحه است که باید برود به کمیسیون عدلیه

[۶ - تقدیم يك فقره لایحه از طرف آقای معاون وزارت معارف]

رئیس - آقای معاون وزارت معارف

معاون وزارت معارف (آقای میرزا غلامحسین خان رهنما) - در قانون اعزام محصلین بارویا معین شده بود که صدی بیست از آن محصلین از بین محصلین مقیم اروپا انتخاب شوند لایحه ایست که تقدیم میکنم که شامل حال آن محصلینی هم که در امریکا مشغول تحصیل هستند بشود. بقید يك فوریت

رئیس - قرائت میشود:

ساحت محترم مجلس مقدس شورای ملی شهیدالله از کانه نظر باینکه انتخاب صدی بیست از محصلین اعزامی بخارج (قانون ۶ تیر ماه ۱۳۰۸) بین شاگردان بی بضاعت محل محدود و مختص بارویا است و ممکن است در ممالک متحده امریکا نیز محصلین ایرانی یافت شود که مستحق خرج تحصیل باشند و نظر باینکه موقع انتخاب صدی بیست رسیده است لذا ماده واحده ذیل را برای

تکمیل قانون مزبور بقید فوریت تقدیم و تمنای تصویب مینمایم.

ماده واحده - وزارت معارف مجاز است از محصلین ایرانی که در ممالک متحده امریکای شمالی تحصیل میکنند با حراز شرایط مصرحه در قانون ۶ تیر ۱۳۰۸ نیز جزء صدی بیست محصلین اعزامی بخارج انتخاب نماید

رئیس - اجازه میفرمائید حالا مطرح شود یا بکمیسیون ارجاع شود.

کازرونی - رأی بفوریتش را بگیرید

رئیس - یعنی فوریتش مطرح میشود. آقای عراقی

عراقی - عرضی ندارم

رئیس - آقای دیبا

طباطبائی دیبا - اینجا در لایحه بقید فوریت نوشته

معلوم نیست دو فوریت است یا يك فوریت

بعضی از نمایندگان - يك فوریت است

عراقی - دو فوریت محتاج قید است

یکی از نمایندگان - اینجا توضیح دادند شفاهاً و گفته

شد يك فوریت است و بکمیسیون میرود

عراقی - وقتی قید دو فوریت نشده است فوریت

یکشوری میرساند

رئیس - بعلاوه توضیح دادند که يك فوریت تقاضا دارند

اشکالی نیست. آقایانیکه فوریت لایحه را تصویب میکنند

قیام فرمایند (اکثر قیام نمودند) تصویب شد

[۷ - بقیه شور لایحه تذکره از ماده دوم]

رئیس - ماده دوم از قانون راجع به تذکره قرائت

میشود.

ماده دوم - مأمورین سرحدی ایران به پیچیک از اتباع

ایران بدون ارائه تذکره مرتب اجازه خروج را نخواهند داد

رئیس - آقای دیبا

طباطبائی دیبا - در این ماده نوشته شده که به پیچیک

از اتباع ایران بدون ارائه تذکره مرتب اجازه خروج

داده نمیشود. ظاهر عبارت این است که تذکره بر دو قسم است:

مرتب و غیره مرتب. در صورتیکه تذکره سند دولتی است

و معلوم است که باید مرتب باشد. اگر غیر مرتب باشد اصلاً تذکره نیست. لذا بنده احتیاج به لفظ مرتب نمیدانم و همان لفظ تذکره کافی است یکی از نمایندگان - صحیح است لفظ مرتب باید حذف شود.

مخبر کمیسیون - این قید برای توضیح است و البته تذکره اگر مطابق مقررات و نظامات تهیه نشده باشد دارای اعتبار نیست و اینجا از برای توضیح مطلب بود و از این جهت این را نوشتیم.

رئیس - آقای عراقی.

عراقی - بنده عرضی ندارم. همین بود که آقای مخبر گفتند.

رئیس - ماده سوم قرائت میشود.

ماده سوم - بهیچ کسی غیر از تبعه مسلم ایران نباید تذکره ایرانی داده شود.

رئیس - آقای دیبا.

طباطبائی دیبا - اولاً بنده با وجود ماده اول که مینویسد تذکره سندی است که از طرف مأمورین صلاحیت دار و از برای تعیین تابعیت و اجازه مسافرت اتباع ایران به ممالک خارجه و اقامت در ممالک مزبور یا مسافرت از خارجه بایران داده میشود. با وجود این ماده اول ماده سوم را چندان احتیاجی نیست زیرا با وجود ماده اول مأمورین نباید غیر از تبعه ایران بکسی تذکره بدهند و بعلاوه بنده ذکر تبعه مسلم را چندان خوب نمیدانم و همین تبعه ایران نوشته شود کافی و بهتر است.

مخبر - قید مسلم در اینجا برای این است که اشخاصی هستند تابعیت آنها مورد تصدیق دولت ایران هنوز واقع نشده است ولی آنها خودشان را تبعه ایران میدانند ولی دولت تصدیق نکرده. قید مسلم برای احراز این معنی است بعلاوه در قانون اقامت اتباع خارجه هم که سابقاً از مجلس شورای ملی گذشته است در آنجا تصریح کرده تبعه مسلم ایران چه اشخاصی هستند. اینجا هم

بنده گمان میکنم لازم باشد معین شود و تبعه مسلم که نوشته شده بنده موافقم که همان لفظ مسلم نوشته شود و کافی است.

دیبا - هیچکدام لازم نیست.

رئیس - آقای روحی.

روحی - عرض کنم دفاع آقای مخبر در مقابل آقای دیبا بنده را اذیت نکرد و بعقیده بنده هم لفظ مسلم بمرور است. اگر کسی تبعه نیست که نیست و اگر هم هست که هست بعلاوه در شور دوم که میروید بکمیسیون خوب است قرار بدهند کسی که ورقه هویت و سجل احوال دولت ایران در جیبش است باو تذکره بدهند و الا ندهند. زیرا هر کس که تبعه ایران است سجل احوال دولت ایران را دارد و این بهتر است رفع اشکال هم میشود.

مخبر - البته داشتن ورقه هویت یکی از وسائل است برای احراز تابعیت ولی این وسیله را ما نمی توانیم موضوع قرار بدهیم و منحصر کنیم و در قانون بنویسیم با شخصی که ورقه هویت دارند برای اینکه در خارج ممکن است اشخاصی باشند که تبعه ایران هستند ولی ورقه هویت هنوز بانها داده نشده است و اگر ورقه هویت را قید کنیم در عمل اسباب اشکال میشود مقصود این است که تبعه ایران باشند و البته یکی از وسائل تابعیت ایران هم داشتن ورقه هویت است.

روحی - کافی است.

رئیس - ماده چهارم قرائت میشود.

ماده ۴ - هر يك از اتباع ایران که به هیجده سال بالغ شده باشد برای مسافرت به ممالک خارجه و یا اقامت در خارجه باید تحصیل تذکره نماید.

رئیس - آقای روحی.

روحی - عرض کنم بنده نمیدانم این سن ۱۸ را از چه محل انتخاب کرده اند. يك سوایقی داشته اند با اصلاً يك قاعده ایست چون اطلاع نداشتیم میخواستیم بفهمیم و بدانیم يك کسی که هفده سالش است و کسی را هم نداشت

۱ - تذکره که برای يك یا چندین دفعه مسافرت از ایران بممالک خارجه یا از خارجه بایران داده میشود مدت اعتبار آن از تاریخ صدور تذکره یکسال و تا چهار سال دیگر سال بسال قابل تمدید است.

۲ - تذکره سرحدی که بسرحد نشینان ایرانی برای عبور و مرور بین نقاط سرحدی ایران و نقاط سرحدی ممالک مجاور اعم از سرحدات خاکی یا آبی مطابق قراردادهای عبور و مرور سرحدی بین ایران و دول مجاور یا برحسب تصویب دولت داده میشود قیمت و مدت اعتبار آن بر طبق فقره ۲ از ماده (۲۴) این قانون خواهد بود.

۳ - تذکره مخصوص ایرانیان بی بضاعت مقیم خارجه که مدت اعتبار آن بر طبق فقره (۱) همین ماده خواهد بود.

۴ - تذکره محصلی به محصلینی داده میشود که سن آنها به (۱۸) سال تمام بالغ شده باشد و اعتبار آن تا اختتام دوره تحصیلی دارنده آن خواهد بود مشروط بر اینکه در انقضای هر سال باعضاء مأمور ایران مقیم محل تحصیل یا نزدیکترین محل آنجا برسد.

رئیس - آقای فرشی.

فرشی - بنده میخواستم اینجا يك توضیحی از آقای مخبر یا نماینده دولت داده شود در قسمت اول که مینویسد تذکره که برای يك یا چندین دفعه مسافرت از ایران بممالک خارجه یا از خارجه بایران داده میشود مدت اعتبار آن از تاریخ صدور تذکره یکسال و تا چهار سال دیگر قابل تمدید است این چهار سال علتش چیست چرا پنج سال نشده سه سال نشده و چهار سال شده است این را توضیح بفرمایند.

معاون وزارت داخله - کلیه مدت اعتبار تذکره پنج سال است برحسب اعتباری که بآن داده میشود این است که تا چهار سال دیگر هم نوشته اند قابل تمدید است.

فرشی - پس بهتر است همان پنج سال باشد.

رئیس - ماده هفتم قرائت میشود:

فصل سوم - ترتیب صدور تذکره

ماده ۷ - صدور تذکره عادی در داخله با نظمی و

که با او برود نه پدر داشت نه برادر داشت نه مادر داشت نه خالو و نه عمو اگر این خواست مسافرت کند چه باید بکند؟ مسافرت هم برایش لازم شده واجب شده این را باید يك قراری گذاشت. سن هیجده را از روی چه قاعده گرفته اند. بجهت اینکه مابانزده سال شانزده ساله را بالغ میدانیم. مقصود این است اگر خواست معالجه فوری بکنند یا کار لازم دیگری داشت. یا يك حقی ازش در خارجه اسقاط میشد اگر نمیرفت این هیجده سال و کمتر و شانزده ساله برای چیست این اسباب اشکال میشود خوب است توضیح بدهند با يك طوری بکنند که برای سایرین هم تسهیلات باشد این را يك طوری اصلاح کنند که شامل اینطور اشخاص هم بشود که اینها در عسر و حرج نیفتند.

مخبر - سن هیجده سال را که در این قانون قرار داده اند برای سابقه ایست که در غالب قوانین مخصوصاً در قانون راجع باتباع خارجه در ایران قید شده و رشد را در این سن قرار داده اند و اما اینکه فرمودند اشخاصی که سنشان باینقدر نرسیده است اگر بخواهند ضرورتاً بخارجه مسافرت کنند در ماده دوازده ذکر شده است که اگر اینجور اشخاص بخواهند مسافرت با رویا بکنند با آنها ورقه شهادت نامه میدهند.

رئیس - آقای دیبا.

طباطبائی دیبا - عرضی ندارم.

رئیس - ماده پنجم قرائت میشود.

ماده ۵ - تذکره بر دو قسم است تذکره عادی و تذکره غیر عادی.

رئیس - مخالفی نیست (نمایندگان - خیر) ماده ششم قرائت میشود:

فصل دوم - تذکره عادی

ماده ۶ - انواع تذکره عادی که بطور مطلق تذکره نامیده میشود و نمونه آنها بر طبق نظامنامه معین خواهد شد بقرار ذیل است:

در خارجه با مأمورین قنسولی ایران و یا مأمورین سیاسی عهده دار امور قنسولی میباشد و در محلهائی که نظمی نباشد صدور تذکره با مأمورینی خواهد بود که دولت با آنها اجازه مخصوص بدهد.

رئیس ماده هشتم قرائت میشود:

ماده ۸ - باشخاص ذیل تذکره برای مسافرت از ایران داده نمیشود

الف - کسانی که استطاعت مسافرت بخارج را ندارند غیر از کارگرانی که با شرایط مخصوص بر طبق نظامنامه مجاز بمسافرت میشوند

ب - اشخاصی که تحت ولایت یا قیمومیت میباشد مگر با اجازه ولی باقیم

ج - کسانی که بدون اجازه مستنطقین و محاکم حق خروج از مملکت ندارند

د - مشمولین نظام وظیفه مگر اینکه از طرف اداره نظام وظیفه ورقه معافیت دائمی و یا اجازه نامه مسافرت داشته باشند.

تبصره - میزان استطاعت برای هر نوع مسافر در نظامنامه معین میشود

رئیس - ماده نهم قرائت میشود:

ماده ۹ - برای اعضاء هیئت ها و خانواده آنها که بجهت مقصود معینی از قبیل مطالعات فنی و علمی یا اجتماعی بخارجه مسافرتهای محدودی مینمایند ممکن است با اجازه دولت تذکره جمعی صادر شود.

در تذکره جمعی اسامی و مشخصات هر يك از مسافریین باید قید شود و معمولاً این نوع تذکره برای بیش از پانزده نفر صادر نخواهد شد و قیمت هر تذکره جمعی معادل قیمت يك تذکره فردی خواهد بود

رئیس - ماده دهم قرائت میشود:

ماده ۱۰ - ترتیب صدور تذکره جمعی اعضاء و اجزاء کنتی ها بر طبق نظامنامه معین میشود

رئیس - آقای کازرونی

کازرونی - استدعا میکنم از حضرت آقای معارن محترم

که درست دقت بعرض بنده بفرمایند البته شما موافقت دارید باعرض بنده نسبت بکارگران کشتیهای بادی آن تزییقانی که ممکن است تصور شود نشود و سابقه دارد این شکایاتی که از جزیره قشم از طرف کارگرها و ناخداها می شد و قریب دو سال شکایات بی اندازه وزد و خورد ها و حبس ها و زجرها اتفاق افتاد و مدت های متمادی مانع شدند از اینکه باجمه از ایشان مسافرت کنند و بیشتر مراجعه بنده باوزارت داخله بود و در کلیه موارد موافقت باعرض بنده میکردید و نهایت مساعدت و ارفاق را مبذول میداشتید غیر از این هم منظور نداشتید و ندارید حالا البته آن حالت ارفاق در آینده هست و بهتر منظور میدارید اما عرض بنده این است که در خصوص گرفتن پول یا بخشیدن پول نظامنامه نمیتواند تعیین کند این از مختصات مجلس شورای ملی است شما پس از اینکه قیمت تذکره را ده تومان معین کردید اعم از این است که جمعی بنویسید یا فردی ده نفر اگر آمدند خواستند يك تذکره بگیرند شما بگوئید از این ده نفر ما از یک نفرشان میگیریم و از نه نفر دیگر نمیگیریم قانوناً نمیتوانید بگوئید اینرا چون راجع به گرفتن پول است و از مختصات مجلس است بنده عرض میکنم هر معامله را که بایستی با کارگرها و عملجات کنتی بکنید که بالاخره در نظامنامه اگر میکنند اینجا قید کنید با آنها چه معامله میکنید شما می خواهید دو قران بگیری یا با معافش میکنید اینجا بنویسید نمیشود مگر خوب بفرمائید که معاف میکنیم کارگرها را بسیار خوب بنده چشم میپوشم و نظری ندارم چون منظور بنده این است که کارگرها معاف شوند موافقت دارید بسم الله اظهار بکنید در صورت مشروح مجلس قید بشود بنده هم ساکت میشوم مخالف قانون است باشد مقصودم این است پول گرفته نشود.

مخبر - منظور از این ماده معافیت عملجات کنتی از پرداخت پول تذکره نبوده است بلکه منظور ارفاقی بوده است نسبت بانها چون بر طبق قانون برای هر فردی باید يك تذکره گرفته شود و بعد از نظر ارفاق با عملجات

از آقای مخبر و آقای معارن که این جمله باتباع ایران مقیمین مالک خارجه که دارای اسناد کافی برای هویت و تابعیت خود میباشد نباید از دادن تذکره بانها امتناع شود مقصود چیست مقصود این است که سجل احوال نداشته باشند یا مقصود دیگری است بالاخره قید این ماده چه ضرورت دارد.

معاون وزارت داخله - مقصود این است که هر يك از اتباع داخله که در بعضی مالک خارجه هستند و اوراق هویت نداشته باشند اگر اشخاصی باشند که تابعیت آنها محرز باشد نباید از دادن تذکره امتناع کرد.

رئیس - ماده چهاردهم قرائت میشود:

ماده ۱۴ - با ایرانیانی که در خارجه اقامت دارند و مشمول نظام وظیفه می باشند برای توقف یا مسافرت در خارجه تذکره و ویزا داده نخواهد شد. مأمورین ایران باید به آنها شهادتنامه موقی فقط برای مراجعت بایران بدهند.

رئیس - آقای عراقی

عراقی - در اینجا خواستم با آقای معارن وزارت داخله با آقای مخبر محترم توضیح بدهند چون در اینجا مینویسد با ایرانیانی که در خارجه اقامت دارند و مشمول نظام وظیفه می باشند باینها تذکره داده نمی شود باید شهادت نامه بدهند در صورتی که مالک قانونی هم داشتیم برای محصلینی که در آنجا میروند در آنجا قید شده که اشخاصی که خدمتشان بنظم وظیفه رسیده و مشغول تحصیل تاخاتمه تحصیل ایشان در صورتیکه در کلاس عالی باشند نباید آنها بنظم وظیفه بروند در این ماده باید يك توضیحی داده شود که رفع این تنافی بشود بجهت اینکه اینجا مینویسد بهشان اصلاً تذکره داده نمی شود شهادتنامه داده می شود که اینها باینده بخانه هاشان مطابق این ماده کسی که مشغول تحصیل است گرفتار می شود خوب است در این ماده يك توضیحی داده شود.

معاون وزارت داخله - اینجا نوشته شده است با اشخاصی که در خارجه هستند البته معلوم است وقتی آن مدت تمام شد و مشمول شدند به آنها تصدیق اقامت داده نمی شود و شهادتنامه میدهند که مراجعت کنند بایران.

مجلس در این ماده اجازه میدهد که بعملجات کنتی تذکره جمعی بدهند که بجای اینکه قیمت ده نفر را بگیرند قیمت يك تذکره گرفته شود این ماده برای تامین این قسمت است ولی جزئیات دیگر قضیه را با رعایت احتیاجات در نظامنامه تامین خواهند کرد ولی منظور معافیت از پرداخت وجه تذکره نبوده است فقط خواسته اند بجای اینکه از ده نفر ده تذکره بگیرند يك تذکره جمعی بدهند که ارفاق و مساعدتی بعمل آید.

کازرونی - فقط پول یکی؟

مخبر - بلی بلی

کازرونی - قیمتش را هم کم بکنند.

رئیس - ماده پانزدهم قرائت میشود.

ماده ۱۱ - برای يك خانواده (زن و شوهر و یا هر يك از آنها) با اولادی که کمتر از هیجده سال داشته باشد میتوان يك تذکره صادر نمود و معادل قیمت يك تذکره دریافت داشت.

صدور تذکره علیحده برای زوجه به تنهایی یا با اولاد منوط با اجازه زوج خواهد بود.

رئیس - اشکالی نیست (نمایندگان - خیر) ماده ۱۲ قرائت میشود.

ماده دوازدهم - باشخاصی که سن آنها کمتر از (هیجده) سال و اسمشان در تذکره اولیای آنها قید نشود برای مسافرت بخارجه ورقه موسوم بشهادت نامه هویت اطفال یا شهادت نامه محصلی که نمونه و شرایط آن بر طبق نظامنامه معین خواهد شد داده میشود اعتبار این اوراق فقط تا بلوغ بسن (۱۸) سال تمام خواهد بود.

رئیس - اشکالی نیست (بعضی از نمایندگان - خیر) ماده سیزدهم قرائت میشود:

ماده ۱۳ - باتباع ایران مقیمین مالک خارجه که دارای اسناد کافی برای هویت و تابعیت خود میباشد از دادن تذکره نباید امتناع شود.

رئیس - آقای رهنما.

رهنما - بنده در این ماده سیزدهم توضیح میخواستم

کلالی - تحصیلشان چه میشود؟

رئیس - آقای عراقی

عراقی - بنده خواستم اینجا بهتر شود دارد بدتر میشود ما میخواهیم اشخاصی که آنجا مشغول تحصیلند و سنشان مشمول نظام وظیفه است همانطور که قانون نظام وظیفه گفته آنها تا تکمیل تحصیلشان معاف باشد پس از تکمیل تحصیلات میباید آنجا آنوقت مطابق آن قانونی که در نظام وظیفه نوشته شده رفتار بشود این شهادتنامه یعنی چه می دهند که بیاید خانه شان؟ شهادت نامه باید بدهند که تحصیلشان را تمام کنند حضرتعالی متوجه نشدید که بنده چه عرض کرده بنده عرض میکنم يك کسی است در اروپا دارد تحصیل میکند در کلاس دوم هم هست حالا سنش بیست و یک رسیده مطابق قانون نظام وظیفه باید بیاید تحت سلاح این آدم مطابق قانون نظام وظیفه حق دارد تحصیلش را تمام کند بعد بیاید شما میگوئید بمجرد این که شهادتنامه دادند تشریف بیاورد اینکه مخالف آن قانون است تحصیلش بر زمین میخورد.

مخبر - منظور از این ماده اینطور که فرمودند نیست منظور این نیست که اشخاصی که مشغول تحصیل هستند آنها را مشمول این ماده بکنیم برای اینکه مطابق آن قانون تا اكمال تحصیلشان از خدمت نظام وظیفه معاف هستند و باید تحصیلشان را تمام کنند اینجا مقصود اشخاصی است که مطابق مقررات نظام وظیفه مشمول هستند و باید بیایند و خدمت بکنند یعنی مشمول مقررات معافی موقتی نیستند حالا البته اگر نظر تان این باشد که این عبارت کافی برای آن منظور نیست ممکن است يك عبارتی پیشنهاد بفرمائید هیچ تناقضی منظور نیست مابین قوانین مطابق قانون نظام وظیفه هر کس معاف باشد معاف است ولی اشخاصی که بر طبق آن قانون معاف نیستند به آنها تذکره و ویزا نمیدهند و باید بیایند منظور آن اشخاص هستند.

رئیس - ماده پانزدهم قرائت میشود:

فصل چهارم - ویزای تذکره

ماده ۱۵ - ایرانیانی که بممالک خارجه مسافرت میکنند باید تذکره خود را لدى الوروی بویزای نماینده ایران معین

مقصد یا نزدیکترین محل برسانند و همچنین در موقع مراجعت باید ویزای نماینده ایران مقیم محل عزیمت را برای ورود بایران تحصیل نمایند.

رئیس - ماده شانزدهم قرائت میشود:

ماده ۱۶ - ویزای تذکره و اوراق اتباع خارجه که قصد مسافرت بایران را دارند تابع مقررات قانون ورود و اقامت اتباع خارجه صوبه ۱۹ اردیبهشت ماه ۱۳۱۰ میباشند و قیمت انواع آن بر طبق معامله متقابله تعیین میگردد.

رئیس - ماده هفدهم قرائت میشود:

ماده ۱۷ - هر گاه مأمورین ایران در خارجه تذکره و شهادتنامه را که در دست بعضی از خارجیان تقاضا کنندگان ویزا می باشد نشانند در صورتیکه ورود آنها بایران قانوناً ممنوع نباشد شهادتنامه مخصوصی برای مدت معین مطابق نمونه که در نظامنامه قید خواهد شد بانها خواهند داد.

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده ملتفت نشدم که مقصود از کلمه شناختن چیست آیا مقصود این است که امضاها و امهاری که در آن تذکره هست آنها را نمی نشانند یا اینکه برسمیت میشناسند و میدانند که این از ناحیه مأمورین سیاسی صادر قسولتی مأمور سیاسی يك دولتی است و تذکره را می شناسند و می دانند که این از ناحیه مأمورین سیاسی صادر شده یا خیر خوب است در این باب یا آقای معاون یا آقای مخبر توضیح بدهند و اگر اشکالی دارد در شور دوم اصلاح بکنند.

معاون وزارت داخله - آقایان نمایندگان محترم میدانند

که بعضی اوقات ممکن است مأمورین در خارجه تذکره و شهادت نامه را که در دست بعضی خارجیان است نشانند این است که اینجا نوشته شده که نسبت بان اشخاصی هم که میخواهند بایران بیایند اگر اوراقی در دست دارند که شناخته میشود در صورتیکه مانعی برای آمدن بایران نداشته باشند ممکن است بانها جواز داده شود.

رئیس - آقای دیا

طباطبائی دیا - لفظ ویزا در این ماده و در مواد

رئیس - آقای عراقی

عراقی - باینکه در کلیات بنده عرایض خودم را راجع باین ماده عرض کرده بودم بنده اینجا يك چیز دیگر بگویم که میخواهم از آقای مخبر محترم تقاضا کنم که در شور ثانی این قانون باین پیشنهادی که بنده دادم و غالب آقایان هم شاید داده باشند (صحیح است) آن پیشنهاد در این ماده رعایت شود علاوه بر آن قسمتی که بنده دیده بودم باز اینجا مینویسد وزراء و سفراء و وزراء مختار سابق و خانواده آنها ملاحظه بفرمائید این الان سر خدمت نیست الان کسی نیست که سر خدمت باشد آنوقت شما بقدری دایره را راجع بو کلاه تنگ میکنید که نسبت به آنها هم پائین تر قرار میدهند بنده هم از آقای معاون و هم از آقای مخبر محترم تقاضا میکنم باین پیشنهاد يك عطف توجهی بفرمایند و اصلاح کنند که در شور ثانی باز این پیشنهاد را نکیم (نمایندگان - صحیح است)

مخبر - در این قسمت بهتر این است که آقایانی که نظریات دارند پیشنهاد بدهند بلکه بتوانیم در کمیسیون جاب رضایت خاطر آقایان را بکنیم و بطوری که تمایل اکثریت آقایان است عمل کنیم

رئیس - آقای شریعت زاده

شریعت زاده - بنده يك توضیحی میخواستم راجع بشق چهارم این ماده که وزراء و معاونین وزراء و رؤساء و نواب رؤسای مجلسین باشد منظورم این است که توضیح شود آیا مقصود اجازه دادن تذکره سیاسی برای اشغال آنها باین سمت است یا هر کس این سمت را پیدا کرده مشمول خواهد شد.

معاون وزارت داخله - نسبت بشاغلین است

رئیس - پیشنهاداتی که در اینخصوص رسیده است قرائت می شود چون متحدالشکل است یکبارہ میخوانیم: پیشنهاد آقای مؤید احمدی:

پیشنهاد میکنم فقره چهارم از ماده نوزدهم بطریق ذیل اصلاح شود:

۴ - وزراء معاونین وزراء و رؤساء و وکلاء مجلسین و خانواده آنها پیشنهاد آقای امیر تیمور:

سابق خیلی مکرر شده بنده عقیده ام این است که در قوانین مادامی که برای اینها الفاظ فارسی ممکن است الفاظ خارجی را نباید استعمال کرد حالا برای ویزا هم اگر يك کلمه فارسی دارید بنده عقیده ام این است که آن را بنویسیم.

مخبر - این يك اصطلاح بین المللی است که همه جا معمول است ولی اگر آقا شخصاً يك کلمه يك لغتی (افسر - بازدید) در نظر دارند که همین معنی را میرساند ممکن است پیشنهاد بفرمائید (دیا - امضا و رؤیت) ولی بایستی رعایت اختصار را هم کرد.

رئیس - آقای شریعت زاده فرمایشی دارید؟

شریعت زاده - خیر

رئیس - ماده هیجدهم قرائت میشود:

فصل پنجم - تذکره غیر عادی

(تذکره سیاسی - تذکره مأموریت)

قسمت اول - تذکره سیاسی

ماده ۱۸ - صدور تذکره سیاسی فقط با وزارت امور خارجه و مأمورین سیاسی ایران مقیمین ممالک خارجه می باشد.

رئیس - آقای عراقی

عراقی - در ماده نوزدهم بنده عرض دارم

رئیس - ماده نوزدهم قرائت میشود:

ماده ۱۹ - بطبقات ذیل تذکره سیاسی داده میشود

- ۱- اعضاء خانواده سلطنت اعم از ذکور و اناث
- ۲- اعضاء رؤسای دربار سلطنت و زوجات آنها (به تشخیص وزارت دربار پهلوی)
- ۳- مأمورین سیاسی و قسولهای رسمی و خانواده آنها.
- ۴- وزراء و معاونین وزراء و رؤساء و نواب رؤسای مجلسین و خانواده آنها
- ۵- رؤسای ادارات وزارت امور خارجه و خانواده آنها
- ۶- وزراء و سفراء و وزراء مختار سابق و خانواده آنها
- ۷- اشخاصی که از طرف دولت نزد دول دیگر یا مؤسسات رسمی بین المللی بمأموریت مخصوص اعزام شوند.

تبصره - برای کسانی که از طبقات فوق نیستند در موارد لزوم با تصویب دولت ممکن است تذکره سیاسی صادر شود

بنده پیشنهاد میکنم که قسمت چهار ماده ۱۹ بطریق ذیل اصلاح شود:

۴ - وزراء و معاونین وزراء و رؤساء و وكلاء مجلسین و خانواده آنها.
پیشنهاد آقای عراقی:

مقام محترم ریاست مجلس شورای ملی بنده پیشنهاد میکنم در ماده ۱۹ در آخر قسمت چهارم نوشته شود وکلای مجلس شورای ملی و خانواده آنها
پیشنهاد آقای فرشی:

مقام منبع ریاست مجلس شورای ملی دامت شوکه این بنده پیشنهاد میکنم در ماده نوزدهم قسمت چهارم این طور اصلاح شود:

۴ - وزراء و معاونین وزراء و نمایندگان مجلس شورای ملی و خانواده آنها.
پیشنهاد آقای طباطبائی دیبا:

پیشنهاد میکنم به آخر بصره ماده ۱۹ علاوه شود ولی نسبت بنمایندگان مجلس شورای ملی در صورت تقاضا قبول آن حتمی است.
پیشنهاد آقای ملک مدنی:

پیشنهاد مینمایم بماده ۱۹ اضافه شود فقره ۸ - نمایندگان مجلس شورای ملی

[۸ - اقتراح برای شرفیابی در روز جشن تاجگذاری و عید غدیر]

رئیس - پیشنهاد شده است جلسه را ختم کنیم (صحیح است) قرعه باید کشیده شود ما تا جلسه آینده مصادف با ایادی هستیم که باید لوازم او را انجام بدهیم گویا تشریفات جشن تاجگذاری در جشن تولد همایونی انجام

قانون

اجازه اجرای لوایح پیشنهادی وزارت عدلیه پس از تصویب کمیسیون پارلمانی قوانین عدلیه

ماده واحده - وزیر عدلیه مجاز است لوایح قانونی را که به مجلس شورای ملی پیشنهاد مینماید پس از تصویب کمیسیون فعلی قوانین عدلیه بموقع اجرا گذارده و پس از آزمایش آنها در عمل نواقصی را که در ضمن جریان ممکن است معلوم شود رفع و قوانین مزبوره را تکمیل نموده ثانیاً برای تصویب به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید. لوایح مزبوره در کمیسیون مطرح و پس از شور اول طبع و توزیع خواهد شد تا نمایندگان نظریات خود را در موضوع لایحه در ظرف هشت روز از تاریخ توزیع بکمیسیون بدهند و شور دوم بعد از انقضاء هشت روز بعمل آید این قانون که مشتمل بر يك ماده است در جلسه سیام فروردین ماه یکهزار و سیصد و یازده شمس بتصویب مجلس شورای ملی رسید

می باید (صحیح است) ولی آقایان نمایندگان برای عرض تبریک این روز مهم و بزرگ علاقه مخصوصی ابراز می کنند (صحیح است) و فرستادن هیئتی را برای تقدیم احساسات خودشان لازم و واجب میدانند (صحیح است) سابقاً هم همینطور معمول بوده است این است که دوازده نفر برای تقدیم تبریک اقتراع و انتخاب می شوند.

(اقتراع بعمل آمده آقایان مرقومه الاسامی معین گردیدند) فتحعلی خان بختیار - حاج حسین آقا مهدوی میرزا محمدخان وکیل - محمد تقیخان اسعد - طباطبائی دیبا ملک مدنی - رهنما - میرزا احمدخان صفاری

حاج محمد رضا بهبهانی - همراز - میرزا یانس - فهیمی رئیس - بعد از عید تاجگذاری (روزیکشنبه) بلافاصله مصادف هستیم با عید محترم غدیر (روز دو شنبه) و چون قبل از آن روز جلسه نداریم ۱۲ نفر هم برای تبریک این عید سعید اقتراع میشود (صحیح است)

(آقایان ذیل بحکم قرعه تعیین گردیدند) حاج علی اکبر امین - میرزا محمد علی خان تهریت محمد علی میرزا دولتشاهی - ابوالحسن خان پیرنیا میرزا سید محمد محیط - میرزا حسین خان افشار میرزا صادق خان اکبر - طهرانچی - لاریجانی

حاج میرزا حبیب الله امین - شریفی - فهیمی [۹ - موقع و دستور جلسه بعد - ختم جلسه] رئیس - اگر موافقت میفرمائید جلسه را ختم کنیم و جلسه آینده سه شنبه ششم اردیبهشت سه ساعت قبل از ظهر دستور بقیه لایحه تذکره (مجلس مقارن ظهر ختم شد) رئیس مجلس شورای ملی - دادگر